

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de minister W. Koolmees
Postbus 908001
2509 LV Den Haag

Oisterwijk, 20 januari 2019

Geachte heer Koolmees,

Hierbij maak ik graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de internetconsultatie van het wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021 (hierna het wetsvoorstel). Het wetsvoorstel geeft, ook na mijn deelname aan de werkgroep van sociale zaken, het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie nog aanleiding om opmerkingen te maken en u een aantal vragen te stellen. Het concept wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting (MvT) zal ik hierna chronologisch en voor zover er opmerkingen zijn, puntsgewijs van mijn commentaar voorzien.

Artikel 3 lid 2 sub a

Het tijdens huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen dat lager is dan de grens van de kleine pensioenen conform artikel 66 van de Pensioenwet (hierna PW) van € 484,09 in 2019, wordt onder de huidige Wet Verevening Pensioenrechten bij Scheiding (hierna Wet VPS) niet verdeeld, maar tot twee maal die grens vindt er wel standaard verdeling plaats.

In het wetsvoorstel wordt een klein pensioen wel verdeeld. Dit heeft tot gevolg dat er na verdeling een pensioen beneden de in artikel 66 van de PW genoemde grens voor (klein) pensioen kan ontstaan. U heeft hiertoe mogelijk besloten omdat er conform de Wet waardeoverdracht klein pensioen een verplichting is tot overdracht van deze kleine pensioenen naar de pensioenuitvoerder van de lopende regeling van de verdelingsgerechtigde.

Er is nog nagenoeg geen ervaring met de uitvoering van deze Wet. Welke oplossingen heeft u in de situatie waar er geen lopende pensioenregeling is of in die situaties waar het niet mogelijk is (ook na vijf pogingen) om dit soort kleine pensioenen overgedragen te krijgen? Hoe is in die gevallen het afkoopbeleid van pensioenuitvoerders?

Postbus 205, 5060 AE, Oisterwijk
Telefoon: 088-7075070
Internet: www.getsmart.nu
Email: info@getsmart.nu

Rabobank: 1689.35.686
BIC: RABONL2U
IBAN: NL03 RABO 0168 9356 86

KVK Midden-Brabant nr: 18056046
Alg. Voorw. Gedep. Onder nr. 4225
BTW-nr. 1665.94.027.B.01

Het beleid ten aanzien van de kleine pensioenen wijkt significant af van de lijn die onder de Wet VPS wordt gevolgd. Hoe gaat u deze grote rechtsongelijkheid uitleggen aan partijen die voor en na de invoering van het wetsvoorstel zijn gescheiden?

Stel er zijn 3 kleine pensioenen onder de huidige Wet VPS bij de man. Deze worden niet verdeeld. De vrouw heeft een pensioen bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn dat wel boven de grens voor de kleine pensioenen blijft. Haar pensioen moet worden verdeeld en die van hem niet. Dit is een in de praktijk veel voorkomende situatie.

Partijen en scheidingsbegeleiders gaan daar wisselend mee om. "Op papier" worden de kleine pensioenen weggestreept tegen het pensioen van de vrouw, er wordt simpelweg niet verevend of de pensioenen van de man worden niet en die van de vrouw wel verevend.

Onder het wetsvoorstel zou alles geconverteerd worden. De uitkomst verschilt enorm van de huidige wetgeving.

Artikel 4 lid 2

Hoe wordt het tijdens huwelijk opgebouwde partnerpensioen bepaald? Waarom wordt de helft geconverteerd? Het volledige partnerpensioen zou toch normaliter toekomen aan de partner? Bovendien is dit tegenstrijdig met hetgeen onder artikel 8 lid 2 (zie hierna) ten aanzien van de partner van de directeur-grotaandeelhouder (DGA) is geregeld.

Hiermee wordt het pensioenverweer bij scheidingen toch juist weer heel belangrijk?

Artikel 4 lid 3

De termijn van 2 maanden bij een reeds ingegaan pensioen is erg kort. Hoe wilt u waarborgen dat partijen goed voorgelicht worden over deze korte termijn en het effect op hun inkomenspositie totdat de conversie is geregeld? Hoe gaat u waarborgen dat scheidingsprofessionals voldoende uitgerust worden qua kennis om dit proces te begeleiden voor partijen?

Artikel 8 lid 2

Kunt u verklaren waarom de echtgenote van de DGA wel het volledig tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen toegescheiden krijgt en niet de helft? De echtgenote of geregistreeerde partner bij een in loondienst (niet DGA) opgebouwd pensioen krijgt slechts de helft van het tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen. Daar kan een substantieel verschil tussen zitten.

Artikel 10 sub c

Heeft u inzicht in de wijze waarop de pensioenuitvoerders de periode van partnerschap gaan bijhouden en registreren? En hoe de pensioenuitvoerders dit met terugwerkende kracht moeten gaan registreren voor bestaande deelnemers die nog niet gescheiden zijn?

Artikel 10 sub e

Kunt u uitleggen wat de logica is achter deze bepaling? Een bijzonder partnerpensioen van minder dan € 484,09 leidt immers tot een nog veel lagere aanspraak op ouderdomspensioen bij uitruil. Welke substantiële waarde heeft een klein partnerpensioen voor degene die het pensioen heeft opgebouwd? Wat voegt die uitruil nu echt toe?

MvT blz. 22

Wat is de reden voor het instemmingsrecht van de pensioenuitvoerder bij een afwijkende afspraak? Op blz. 21 wordt immers aangegeven dat maatwerk ook nodig kan zijn. Dat strookt niet met het feit dat een pensioenuitvoerder dit maatwerk vervolgens kan belemmeren door te weigeren mee te werken aan het maatwerk en de wens van de scheidende partijen om tot een voor hen passende verdeling te komen zou kunnen torpederen.

Punt 3, de ex-partner kan meer dan de helft van de waarde van het pensioen ontvangen als alles tijdens huwelijk is opgebouwd. Of optie A als meest evenwichtig moet worden beschouwd, is de vraag. Dit zal afhangen van het belang dat aan het bijzonder partnerpensioen voor de ex-partner wordt gehecht. Dat is voor iedereen verschillend en mede afhankelijk van de levensfase waarin iemand verkeerd. Gezien het feit dat het grootste aantal echtscheidingen na 10 tot 15 jaar huwelijk ligt, gevolgd door 15 tot 20 jaar en 20 tot 25 jaar huwelijk (bron CBS), hebben we hier te maken met de fase waarin de zorg voor de kinderen valt en de overgangsfase voor veel vrouwen tot de pensioengerechtigde leeftijd.

Uit de evaluatie van de Wet VPS is gebleken en ik citeer letterlijk uit uw brief van 8 maart aan de Tweede Kamer met referentie 2018-0000025158:

Hoewel de economische zelfstandigheid van vrouwen de afgelopen jaren wel is verbeterd, verrichten vrouwen veelal nog steeds minder uren betaald werk en hebben daardoor een lager inkomen dan mannen. Hierdoor blijft ook de pensioenopbouw van vrouwen achter bij die van mannen. Het komt nog steeds veel voor dat vrouwen minder werken omdat zij meer tijd besteden aan de zorg voor kinderen en het huishouden dan mannen. Echter ook jonge vrouwen werken kort na het behalen van een diploma al vaker in deeltijd dan mannen.⁸ Ruim 20 jaar na inwerkingtreding van de Wvps blijkt de wet nog steeds meerwaarde te hebben.

Het partnerpensioen is en blijft daarmee een belangrijk onderdeel bij echtscheiding.

Punt 4, op welke gegevens het AG zijn conclusies baseert, is onduidelijk? En door verevening in stand te houden met maar de helft van het tijdens huwelijk opgebouwde partnerpensioen, wordt een inkomensachteruitgang in de meeste gevallen zeker niet opgevangen.

Dat de partner in dat geval maar “meer moet gaan werken” is een niet onderbouwde assumptie. Kan dit überhaupt wel (stel er zijn kinderen en/of is het wel mogelijk om meer uren te werken bij de werkgever)?

Punt 5, het pensioenverweer zal juist veel vaker voorkomen dan nu omdat nu het hele opgebouwde partnerpensioen toekomt aan de ex-echtgenoot. Als het slechts de helft wordt van het tijdens huwelijk opgebouwde partnerpensioen, wordt een pensioenverweer nog veel belangrijker dan nu al het geval is.

Punt 6, waarom moeten uitvoerders alleen de gevolgen voor het OP inzichtelijk maken? De verandering in de verdeling van het PP is minstens zo belangrijk. Welke grondslagen gelden voor de rekenregels voor conversie? Met andere woorden, hoe vindt de waardebepaling plaats? Op basis van de grondslagen van de uitvoerder dus regelingspecifiek of op basis van uniforme grondslagen?

Hoe gaan uitvoerders de participaties bij aanvang van een huwelijk of geregistreerd partnerschap bepalen in het geval van een premieovereenkomst? Tot nu toe is dat niet bijgehouden dus voor huwelijken gesloten voor de inwerkingtreding van de nieuwe Wet VP zal dit een inhaalslag moeten worden.

Blz. 30. Wat wordt bedoeld met via nacalculatie verrekend worden? Uitgangspunt is dat de deelnemer en de ex-partner niet de dupe worden van te late of foutieve informatieverstrekking door de werkgever maar zij moeten dan ook gevrijwaard worden van negatieve fiscale consequenties als de werkgever verzuimt een lager deeltijdpercentage of een lager salaris door te geven.

Blz. 39: een uitvoeringsorgaan kan nooit een natuurlijk persoon zijn. In het geval van eigen beheer is de uitvoerder altijd een BV, nooit de DGA zelf.

Overige opmerkingen

Ongehuwd samenwonenden

Het conceptwetsvoorstel gaat ervan uit dat samenwonende partners niet onder de werking van de Wet pensioenverdeling bij scheiding gaan vallen. Dit betekent dat zij net als nu geen recht krijgen om het ouderdomspensioen na de beëindiging van de samenleving te verdelen. Dat is een gemiste kans. Het aantal ongehuwd samenwonenden neemt toe. Het is een onjuiste veronderstelling dat deze mensen bewust kiezen voor de consequentie dat, in het geval van een verbreking van de samenleving, zij niet onder de werking van de Wet VPS vallen. Sterker nog, er is reeds

jurisprudentie over samenwoners die na verbreking van de samenwoning pensioen verdeeld hebben. Aangezien dit nog niet sluitend geregeld is in civiele wetgeving, leidt dit soms tot fiscale problemen.

Daarnaast is het voor samenwoners lang niet altijd duidelijk dat een samenlevingsovereenkomst niet hetzelfde is als een geregistreerd partnerschap. Geregistreerde partners vallen immers onder de Wet VPS en hoeven dus niet specifiek iets te regelen.

Een automatisme gaat mogelijk te ver, maar een bewuste keuze door beide partijen zou tot uitvoering van een verdeling, die gelijk is aan die volgens de Wet VPS, moeten kunnen leiden. Daar zou ik zeker voor willen pleiten.

Alle regels over pensioen en scheiden in één wet

Van het samenvoegen van de regels over bijzonder partnerpensioen en de verdeling van ouderdompensioen in één wet: ofwel alle regels in de Pensioenwet, ofwel alle regels in de Wet pensioenverdeling bij scheiding ben ik voorstander. De verdeling over twee wetten leidt in de praktijk tot onnodig veel verwarring. Pensioenuitvoerders krijgen de vraag voorgelegd om een opgave te doen van de rechten van partijen conform de Wet VPS. Partijen en scheidingsbegeleiders begrijpen vaak niet dat er in dat geval geen opgave wordt verstrekt van de rechten op bijzonder partnerpensioen na de echtscheiding. Dat is wel de bedoeling maar omdat dit in de Pensioenwet is geregeld en niet in de Wet VPS blijft deze informatie onbedoeld achterwege. De informatie aan partijen en de scheidingsdeskundige is daarmee onvolledig of komt te laat.

Uniforme rekenregels

Met de invoering van de nieuwe Wet VP moeten pensioenuitvoerders omschakelen van wettelijke verevening naar wettelijke conversie. Verder wordt de termijn waarbinnen een afwijkende keuze kenbaar gemaakt kan worden bekort, van 2 jaar naar 6 maanden. Conversie is onomkeerbaar. Een bewuste keuze is van groot belang voor de scheidende partijen. Pensioenuitvoerders moeten daardoor snel up-to-date informatie over de pensioenen van de scheidende partijen kunnen aanleveren.

Voor scheidende partijen is het van belang dat zij de verschillende pensioenregelingen met elkaar kunnen vergelijken. Daarvoor zou het praktisch zijn om pensioenuitvoerders uniforme rekenregels te laten gebruiken. Het beste zou zijn uniforme actuariële grondslagen. Partijen kunnen in dat geval samen met hun scheidingsbegeleider vooraf tot een zorgvuldige afweging komen van de keuze voor de pensioenafwikkeling. Pensioen moet van sluitsteen naar fundament.

Pensioen is voor partijen na de AOW het belangrijkste inkomensbestanddeel voor de oude dag maar ook bij overlijden.

Verplicht pensioenplan

Tijdens de evaluatie is onder meer geconstateerd dat er onvoldoende bekendheid met de wet is bij scheidingsprofessionals als het om pensioen gaat. Pensioen is bovendien een complex onderwerp en lijkt vaak nog ver weg. Gevolg daarvan is dat pensioen onvoldoende aandacht krijgt bij de scheiding. De gerechtvaardigde vraag die zich daarbij voordoet is of dit wetsvoorstel daar verandering in gaat brengen. Als er onder de huidige wetgeving onvoldoende aandacht bij partijen en scheidingsprofessionals is, waarom zou daar met de invoering van dit wetsvoorstel dan verandering in komen? Partijen wisselen toch de ene "standaard" voor de andere in zonder op de consequenties daarvan te zijn gewezen of deze te overzien.

Pensioen is na de eigen woning vaak een van de grootste vermogensbestanddelen om te verdelen. Bij de huidige wetgeving moet de actie van partijen komen. Met dit wetsvoorstel wordt dat anders. Als er straks geen aandacht wordt besteed aan pensioen en er dus geen afspraken over worden gemaakt, dan moet de pensioenuitvoerder het pensioen verdelen door middel van conversie. En als er wel aandacht aan wordt besteed en ex-partners ervoor kiezen afwijkende afspraken te maken of af te zien van de verdeling van het pensioen dan is het van belang dat zij zich realiseren dat deze afwijkende afspraken gemeld moeten worden bij de pensioenuitvoerder.

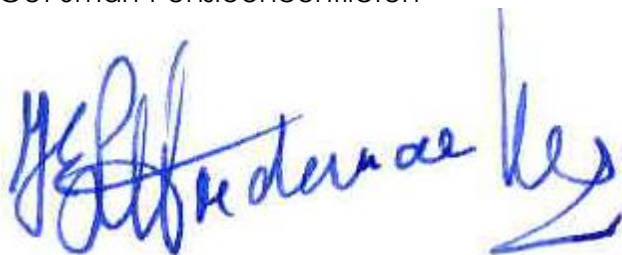
Dit betekent dat het belang dat men echt bewust afspraken maakt over pensioen bij de scheiding nog groter wordt. De gevolgen zijn namelijk onomkeerbaar bij conversie. Zonder bewuste keuzes of indien men vergeet de afwijkende afspraken door te geven aan de pensioenuitvoerder, bepaalt de overheid straks immers dat het pensioen moet worden verdeeld door middel van conversie.

Voor scheidingsprofessionals betekent dit dat ze meer risico lopen op aansprakelijkstelling als de regels en de mogelijkheden rondom pensioen onvoldoende zijn toegelicht. Voor pensioenuitvoerders betekent dit dat zij geconfronteerd zullen worden met klachten van deelnemers die zich niet hebben gerealiseerd dat zij een deel van hun pensioen kwijtraken.

Een hoop ellende kan worden voorkomen door pensioen een verplicht onderwerp te maken bij de scheiding. Heeft een van beide partners pensioen opgebouwd dan kan de scheiding alleen worden uitgesproken als kan worden aangetoond dat er afspraken zijn gemaakt over dit onderwerp. De grote financiële waarde van pensioen rechtvaardigt een verplicht pensioenplan, vergelijkbaar met een verplicht ouderschapsplan. Daarmee worden ex-partners gedwongen bewuste keuzes te

maken over de verdeling van het pensioen. Een verplicht pensioenplan is in ieders belang: van de ex-partners, van scheidingsprofessionals en van pensioenuitvoerders. Als de overheid het noodzakelijk vindt voor ex-partners te bepalen op welke wijze het pensioen moet worden verdeeld na een scheiding, dan past daar ook bij dat de overheid ervoor zorgt dat ex-partners daar bewuste afspraken over maken. Pensioen gaat over een lange periode, het is immers levenslang (ouderdomspensioen tot overlijden en partnerpensioen daarna tot het overlijden van de (ex-)partner). Om die reden doe ik daarom een dringend beroep op u om een verplicht pensioenplan onderdeel te maken van het wetsvoorstel. Over de inhoud van een dergelijk plan wil ik graag met u meedenken en in overleg treden met uw ministerie.

Met vriendelijke groet,
Get Smart Pensioenconflicten

Drs. I.E. Leene-Hoedemaeker MPLA
MfN registermediator

